

Przynależność Śląska do Rzeczypospolitej w roku 1918 nie była rzeczą pewną. Wojenna klęska Niemiec nie dawała odpowiedzi na pytania dotyczące dalszych losów tego obszaru. Wybór ten społeczność międzynarodowa zdecydowała się powierzyć samym mieszkańcom. Planowany plebiscyt pogłębił narastające od lat podziały pomiędzy ludnością niemiecką i polską. Pierwsi uważali, że Górny Śląsk to nieodłączna część Niemiec. Drudzy podkreślali, że wcześniej Śląsk przynależał do Polski i mimo prawie 600 lat rozłąki zachowali polskość, kulturę, język, tradycję, bohaterstwo opierając się germanizacji i wynarodowieniu.

Zbrojny zryw ludności polskiej Górnego Śląska stanowił odpowiedź na nasilające się represje ze strony Niemiec. Masakra polskich górników w Mysłowicach oraz strajki z sierpnia 1919 r. do dziś przypominają nam jak trudna stała się sytuacja tych, którzy chwycili za broń. Pierwsze Powstanie Śląskie, choć nie osiągnęło wyraźnych celów militarnych, skutkowało wzrostem poparcia ugrupowań optujących za Polską. Wyrazem tej tendencji był ich wysoki wynik w wyborach komunalnych do rad gminnych i miejskich.

Drugie powstanie wybuchło w roku 1920. Determinacja jego uczestników dała w efekcie zajęcie rozległych terenów górnos Śląskiego obszaru przemysłowego. Zakończony sukcesem zryw zbrojny przyniósł także wymierne korzyści natury politycznej. Wskazać tu należy likwidację niemieckiej formacji zbrojnej SiPo i utworzenie w jej miejsce polsko–niemieckiej Policji Plebiscytowej.

3 maja 1921 r. rozpoczęło się trzecie powstanie, którego bezpośrednią przyczyną był wynik plebiscytu. Brak jednoznacznych rozstrzygnięć głosowania i niejasne kryteria podziału terytorialnego sprawiły, że ponownie chwycono za broń. Walki skoncentrowane były przede wszystkim na obszarze Opolszczyzny – główne boje toczono o Górę Świętej Anny.

Ostatecznie, na mocy decyzji Ligi Narodów zatwierdzonej przez Radę Ambasadorów 20 października 1921 r., granica polsko-niemiecka na Górnym Śląsku przebiegała korzystniej niż proponowana wcześniej. Po polskiej stronie znalazło się 46% ogółu ludności i 29% obszaru plebiscytowego, obejmującego większość górnos Śląskiego przemysłu. Polska otrzymała m.in. Katowice, Mysłowice, Świętochłowice, Rybnik, Królewską Hutę, Pszczynę oraz Mikołów. Toczone w naszym mieście walki do dziś upamiętnia tablica umieszczona na budynku prokuratury. 29 czerwca 1922 roku Mikołów został przejęty przez polską administrację. Uroczystość zjednoczenia całego Górnego Śląska odbyły się w Katowicach 16 lipca 1922 roku. Podpisano wówczas Akt Objęcia Górnego Śląska przez Polskę.

W stulecie tych wydarzeń pamiętamy czyny bohaterów i nie zapominamy o tragediach, jakie niesie każdy konflikt zbrojny. Walki toczne na terenie Górnego Śląska w latach 1919-1921 często stawiały przeciw sobie ludzi, którzy w mniej dramatycznych okolicznościach mogli żyć w zgodzie.

Jako Rada Miejska Mikołowska składamy hołd Powstańcom. Wspominając ich patriotyzm i hart ducha, wyrażamy wdzięczność za pozostawiony nam wzorzec poświęcenia, rozsądku i wierności ideałom.